

Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten

Inleiding

Onder andere ten behoeve van de omgevingsvisie van gemeenten bestaat behoefte aan een instrument dat aangeeft hoe het er met het wonen en werken in een gemeente in brede zin voorstaat en welke kant het opgaat. Daartoe heeft Bureau Louter de 'Monitor Sociaal-Economische Dynamiek' ontwikkeld. In de monitor komen ontwikkelingen op het gebied van economie, demografie, arbeidsmarkt, woningmarkt en welvaart aan de orde. Gezamenlijk geven deze een beeld van de 'sociaal-economische dynamiek'. Voor 25 indicatoren zijn ontwikkelingen in de tijd gevolgd voor de periode 2005-2018 en soms voor een wat kortere periode, wanneer niet over alle jaren gegevens beschikbaar waren. In tabel 1 staat een overzicht van de indicatoren. In de monitor komen bijvoorbeeld aan de orde demografische ontwikkelingen, participatie op de arbeidsmarkt, het opleidingsniveau van de beroepsbevolking, werkloosheidsindicatoren, woningprijzen, het gemiddeld inkomen en de ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen. Geel gemarkeerd zijn tien kernindicatoren. Aan de hand daarvan is een totaalscore is opgesteld voor de sociaal-economische dynamiek. De scores zijn bepaald voor alle 355 gemeenten in Nederland. Voor de kernindicatoren moet gelden dat in ieder geval voor de jaren 2005 tot en met 2018 een score kon worden vastgesteld.

Tabel 1 Overzicht indicatoren in Monitor Sociaal-Economische Dynamiek

Nummer	Indicatoren
1	Aantal inwoners (2004=100)
2	Percentage niet-Westers allochtonen in de bevolking
3	Percentage Westers allochtonen in de bevolking
4	Percentage inwoners 67 jaar of ouder
5	Demografische druk
6	Bruto participatiegraad
7	Netto participatiegraad (totaal)
8	Netto participatiegraad laag opgeleiden
9	Netto participatiegraad middelbaar opgeleiden
10	Netto participatiegraad hoog opgeleiden
11	Opleidingsindex beroepsbevolking
12	Percentage laag opgeleiden in beroepsbevolking
13	Percentage middelbaar opgeleiden in beroepsbevolking
14	Percentage hoog opgeleiden in beroepsbevolking
15	Werkloosheidspercentage totaal
16	Werkloosheidspercentage inwoners 15-24 jaar
17	Werkloosheidspercentage inwoners 25-44 jaar
18	Werkloosheidspercentage inwoners 45-74 jaar
19	Percentage inwoners 15-64 jaar met WW-uitkering
20	Percentage inwoners 15-64 jaar met bijstandsuitkering
21	Gemiddelde verkoopprijs woningen (in €)
22	Gemiddelde WOZ-waarde (* € 1.000)
23	Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden (* € 1000)
24	Aantal arbeidsplaatsen (2004=100)
25	Arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners 18-66 jaar

De betekenis van de meeste indicatoren is duidelijk. De volgende indicatoren verdienen enige toelichting:

- Om de 'vergrijzingsgraad' te meten was het voorheen gangbaar om uit te gaan van een pensioensgerechtigde leeftijd van 65 jaar. Deze is hier opgehoogd naar 67 jaar;
- de demografische druk is het aantal personen dat niet tot de potentiële beroepsbevolking behoort (0-17 jaar en 67 jaar en ouder) ten opzichte van degenen die wel tot de potentiële beroepsbevolking behoren (18-66 jaar). Een hoge score is ongunstig omdat er dan relatief weinig inwoners met verdienvermogen zijn (en dus minder koopkracht);

- de bruto participatiegraad is het percentage inwoners van 15-74 jaar¹ dat werkt of actief werk zoekt;
- de netto participatiegraad is het percentage inwoner van 15-74 jaar dat werkt;
- de opleidingsindex wordt bepaald als het aantal middelbaar opgeleiden (HAVO/VWO of MBO2, 3 of 4) plus twee maal het aantal hoog opgeleiden (HBO/WO) in de beroepsbevolking gedeeld door de totale beroepsbevolking. Dit geeft een indicatie van het gemiddeld opleidingsniveau.

Voor alle 355 Nederlandse gemeenten is elke indicator per jaar omgezet in een rapportcijfer van 3 tot 10 (met een gemiddelde van 6.5 en wat meer kans op 'gemiddelde scores', zoals een 6 of een 7, dan scores 'aan de uiteinden', zoals een 3 of een 10). Het ongewogen gemiddelde van de rapportcijfers voor de tien kernindicatoren is de totaalscore.

Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten

In de Monitor Sociaal-Economische Dynamiek voor de gemeente Houten staan figuren voor de 25 indicatoren en een korte interpretatie van de resultaten, alsmede de totaalscore en de ontwikkeling daarvan in de tijd. Om ontwikkelingen in Houten in perspectief te plaatsen is tevens de gemiddelde score bepaald voor Nederland, is een vergelijking gemaakt met een benchmarkgroep, is een score berekend voor de relevante woonregio of werkregio voor Houten en is Houten specifiek vergeleken met een groep van zestien andere voormalige groeikernen. In het algemeen wordt al naar gelang het thema gekozen voor de relevante woonregio of de relevante werkregio, maar voor Houten blijken deze exact gelijk te zijn.

Achtereenvolgens wordt nu ingegaan op de afbakening van de benchmarkgroep, de groep (voormalige) groeikernen en op de voor Houten relevante woon- en werkregio.

Benchmarkgroep

Om tot een benchmarkgroep te komen is gebruik gemaakt van het gelijkenisprofiel van Bureau Louter. Daarin zijn alle Nederlandse gemeenten met elkaar vergeleken op basis van 134 indicatoren op het gebied van economie, demografie, arbeidsmarkt, woningmarkt & woonaantrekkelijkheid, ruimte & bereikbaarheid en politiek & samenleving. De mate van gelijkenis met elke andere Nederlandse gemeente is aldus voor Houten bepaald. Daaruit blijkt dat Houten het meest lijkt op Leusden. Op enige afstand volgt Woerden en vervolgens komen respectievelijk Stichtse Vecht, Overbetuwe, Teylingen, Soest, Zuidplas, Barendrecht, De Ronde Venen en Nijkerk. Met uitzondering van Overbetuwe en Nijkerk gaat het om gemeenten in de Randstad. In alle gevallen zijn het suburbane gemeenten: drie maal bij Amersfoort, twee maal bij Utrecht, twee maal bij Rotterdam en één maal bij Leiden, Amsterdam en Arnhem. Het aantal inwoners ligt in dezelfde orde van grootte als Houten (met 49.9 duizend inwoners): het gemiddelde is 45.1 duizend inwoners, met Leusden als kleinste gemeente (29.8 duizend inwoners) en Stichtse Vecht als grootste (64.4 duizend inwoners).

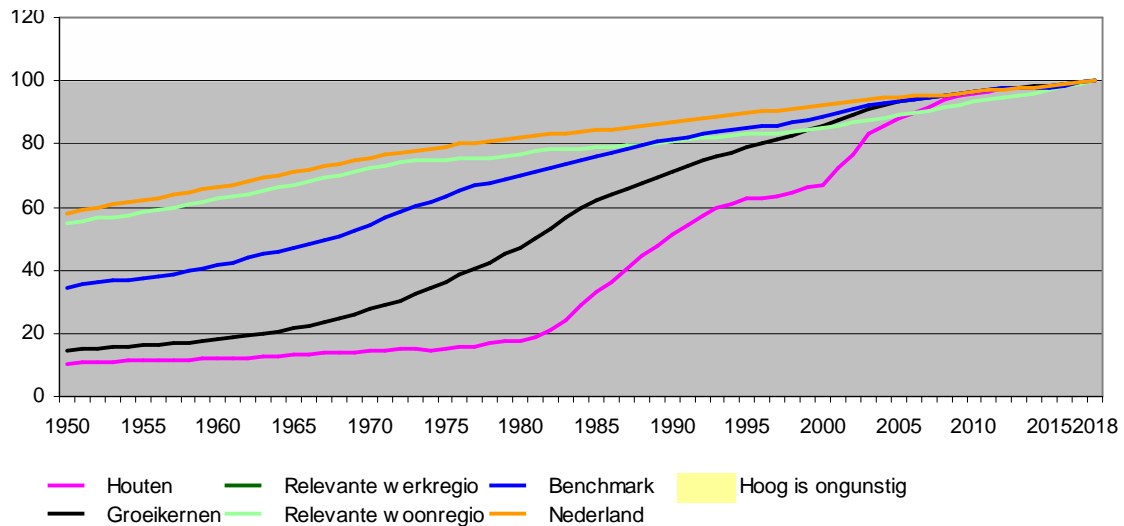
Groeikernen

Naast Houten zijn er nog zestien voormalige groeikernen geselecteerd. Niet meegerekend zijn Amersfoort, Alkmaar en Helmond, omdat zij op het moment dat zij werden aangewezen al een aanzienlijke omvang hadden. In 1962 had Houten nog 6.1 duizend inwoners. In de Tweede Nota Ruimtelijke Ordening werd de gemeente aangewezen als groeikern (in 1966), maar grootschalige bouw begon pas aan het einde van de jaren zeventig. Dat is wat later dan in de meeste andere groeikernen. Dat blijkt uit figuur 1, waarin de ontwikkeling van het aantal inwoners sinds 1950 is weergegeven als index van het aantal inwoners in 2018. Een groot deel van de nieuwbouw wordt bezet door huishoudens in de gezinsvormende fase. Daar waar in diverse andere groeikernen de eerste groepen inwoners de 65 jaar al hebben bereikt, is daar in

¹ Door de EU is vastgesteld dat deze leeftijdscategorie door het CBS moet worden aangehouden bij het bepalen van de potentiële beroepsbevolking. In de Nederlandse praktijk is deze afbakening te ruim, maar gegevens zijn slechts voor deze leeftijdscategorie beschikbaar.

Houten nog minder sprake van. Dat hangt vooral samen met het feit dat in het begin van de eeuw nog een grote Vindexlocatie is gebouwd in Houten (Houten-Zuid), in tegenstelling tot andere groeikernen. Terwijl diverse (voormalige) groeikernen veel op elkaar lijken geldt dat voor Houten slechts ten opzichte van Leusden. Daarom worden de groeikernen hier niet als de typische benchmarkgroep beschouwd, maar zijn zij wel vergeleken met Houten. Een reden daarvoor is onder andere dat Houten mogelijk met een vertraging het pad van de andere groeikernen volgt en dus uit de recente ontwikkelingen aldaar kan leren.

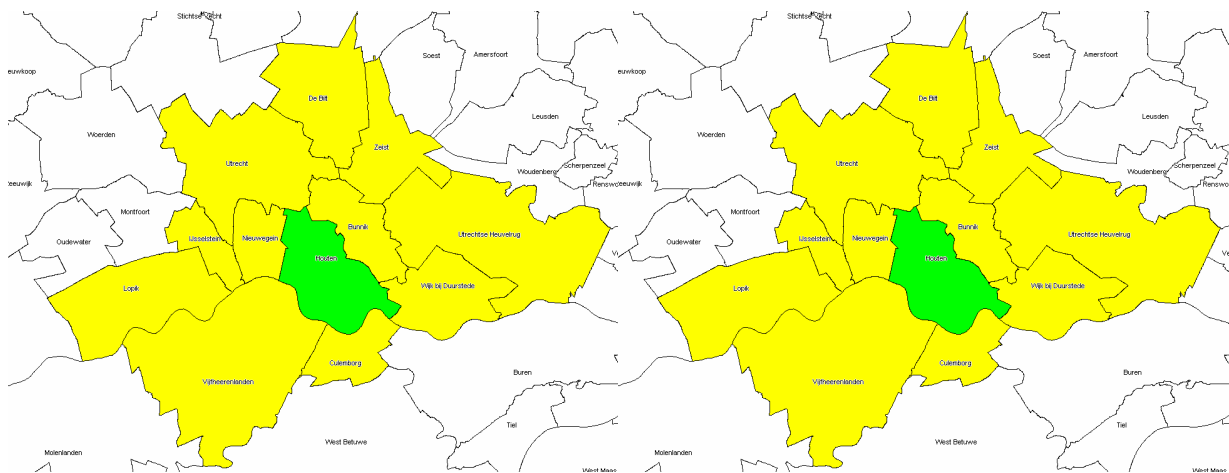
Figuur 1 Ontwikkeling aantal inwoners vanaf 1950 (2018=100)

Relevante woonregio en relevante werkregio

Om te bepalen hoe Houten zich binnen de regio ontwikkelt zijn een relevante werkregio en een relevante woonregio bepaald. In het algemeen zijn die niet gelijk, maar voor Houten geldt dat wel (zie figuur 2).

Figuur 2 Relevante werkregio en woonregio voor Houten

- a. Relevante werkregio (via pendelstromen)
- b. Relevante woonregio (via verhuisstromen)

De relevante werkregio is afgebakend op basis van woon-werk stromen (pendel) naar en vanuit Houten. De omvang van de pendel is daarbij geschaald naar het aantal inwoners per gemeente. De top-11 in

termen van relatieve pendelstromen (per hoofd van de bevolking) naar/vanuit Houten wordt gevormd door achtereenvolgens Bunnik, Nieuwegein, Wijk bij Duurstede, Utrecht (met in absolute zin de grootste pendelstromen), IJsselstein, Culemborg, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, De Bilt en Lopik. De relevante woonregio is afgebakend op basis van verhuisstromen naar en vanuit Houten in de periode 2008-2017. Ook hier is geschaald naar het aantal inwoners. De top-11 bestaat dan uit achtereenvolgens Bunnik, Nieuwegein, Utrecht (ook hier weer de grootste stromen in absolute zin), Wijk bij Duurstede, IJsselstein, Zeist, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Culemborg, Vijfheerenlanden en Lopik. Hoewel de volgorde iets verschilt vormen dus dezelfde elf gemeenten zowel de relevante werkregio als de relevante woonregio van Houten.

In figuur 3 staan de resultaten voor de Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten. Links staan steeds de absolute scores, rechts staan de 'relatieve scores' (de score voor een gebied gedeeld door de score voor Nederland). Soms moet een hoge score als 'ongunstig' worden beoordeeld. Dat geldt bijvoorbeeld voor het werkloosheidspercentage. Die figuren zijn lichtgeel gemarkeerd. Uiteraard wordt bij het bepalen van de totaalscore op basis van de tien kernindicatoren de berekening zodanig uitgevoerd dat een gunstige score altijd positief wordt beoordeeld. De selectie van kernindicatoren is te herkennen aan de rode ster, rechtsboven in de rechter figuur.

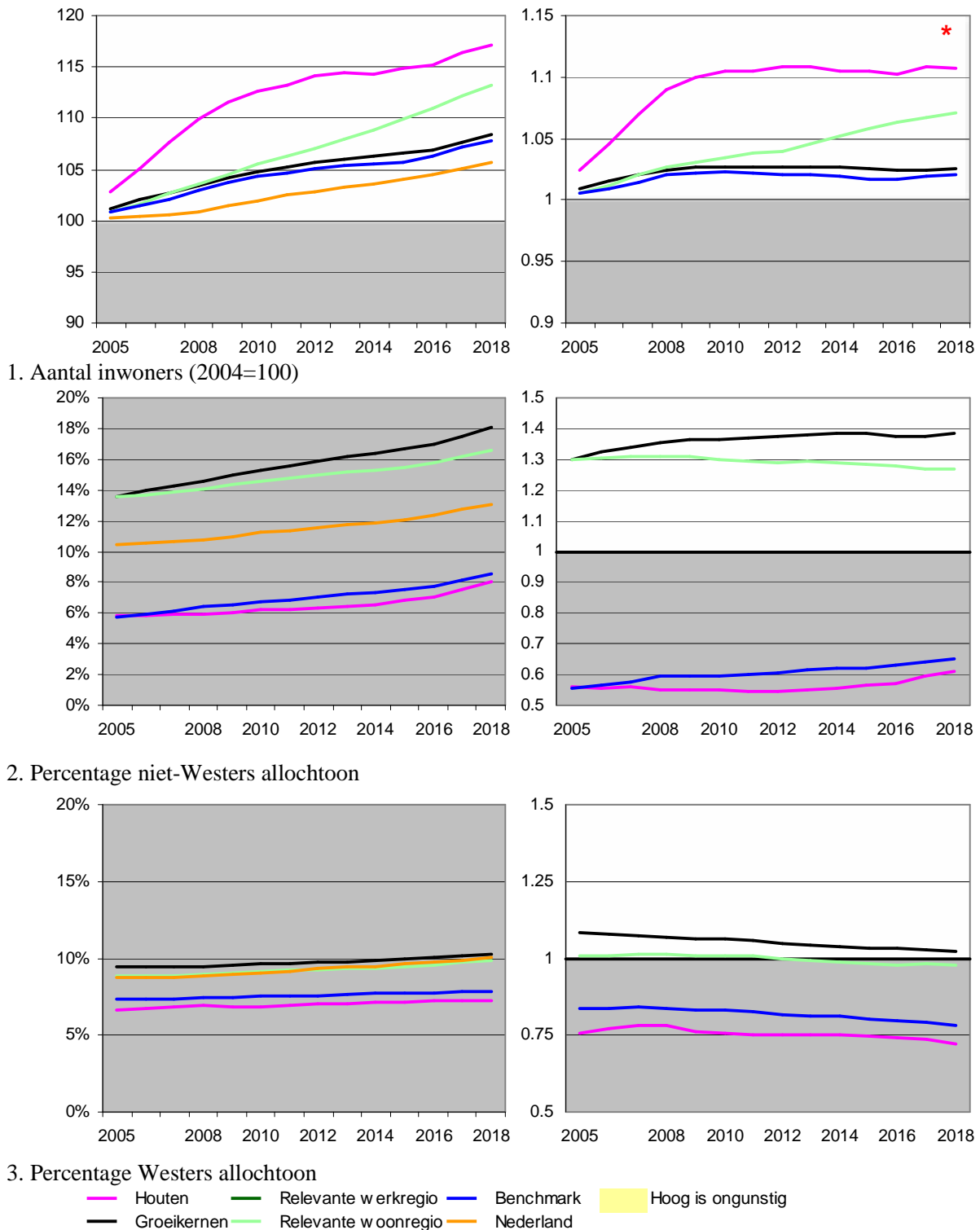
Per figuur is een korte beschrijving van de resultaten gegeven. Die is vooral constaterend van aard, met hier en daar wat mogelijke verklaringen. Veelal zal voor een nauwkeuriger analyse van de oorzaken van de ontwikkelingen echter nader onderzoek zijn vereist. De monitor geeft dus aan waar een gemeente 'staat' ten opzichte van andere gemeenten en of de ontwikkelingen relatief gunstig zijn of juist niet.

Uit figuur 3 kan, per deelfiguur, het volgende worden geconcludeerd:

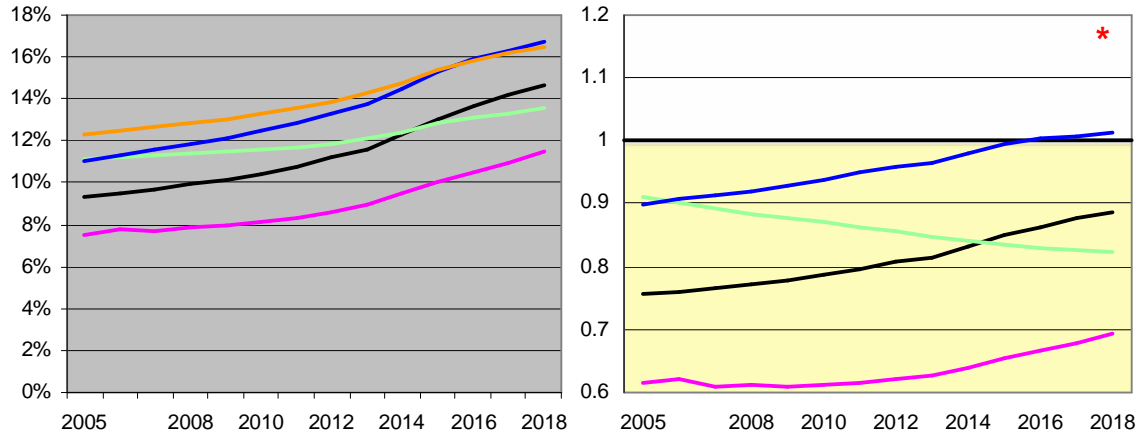
1. Het aantal inwoners is in Houten in de tweede helft van de jaren nul sterker toegenomen dan het nationaal gemiddelde en dan alle gebieden waarmee Houten vergeleken is. In de jaren tien ontwikkelt het aantal inwoners zich conform het nationaal gemiddelde. Dat geldt ook voor de groeikernen en de benchmarkgemeenten. De relevante woonregio kende wel gedurende de gehele periode een bovengemiddelde ontwikkeling van het aantal inwoners, ook recentelijk.
2. In Houten ligt het aandeel niet-Westerse allochtonen in de bevolking² ruim onder het nationaal gemiddelde en is het vergelijkbaar met het gemiddelde in de benchmarkgemeenten. In zowel de relevante woonregio (met name in de stad Utrecht) als in de groeikernen is het aandeel veel hoger (en ook ruim hoger dan het nationaal gemiddelde). Het aandeel ontwikkelt zich in Houten iets sterker dan het nationaal gemiddelde. Dat geldt ook voor de benchmarkgemeenten en voor de groeikernen, maar niet voor de relevante woonregio.
3. Het aandeel Westers allochtonen ligt in Houten, evenals in de benchmarkgemeenten, onder het nationaal gemiddelde. De ontwikkeling wijkt niet veel af van het nationaal gemiddelde. Ook hier zijn de verschillen met de groeikernen duidelijk groter dan met de benchmarkgemeenten. Bij Westers allochtonen kan het bijvoorbeeld gaan om expats uit de Verenigde Staten of West-Europa, maar ook om MOE-landers (Midden- en Oost-Europa; met name Polen), terwijl ook Japanners en voormalige inwoners van Indonesië hieronder vallen. In een stad als Utrecht (onderdeel van de relevante woonregio) vallen ook studenten uit Europa hieronder.

² Dit is een heterogene groep, die bestaat uit Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen (voor zover het om de eerste en tweede generatie gaat), maar ook uit statushouders, kenniswerkers uit bijvoorbeeld India en studenten uit China.

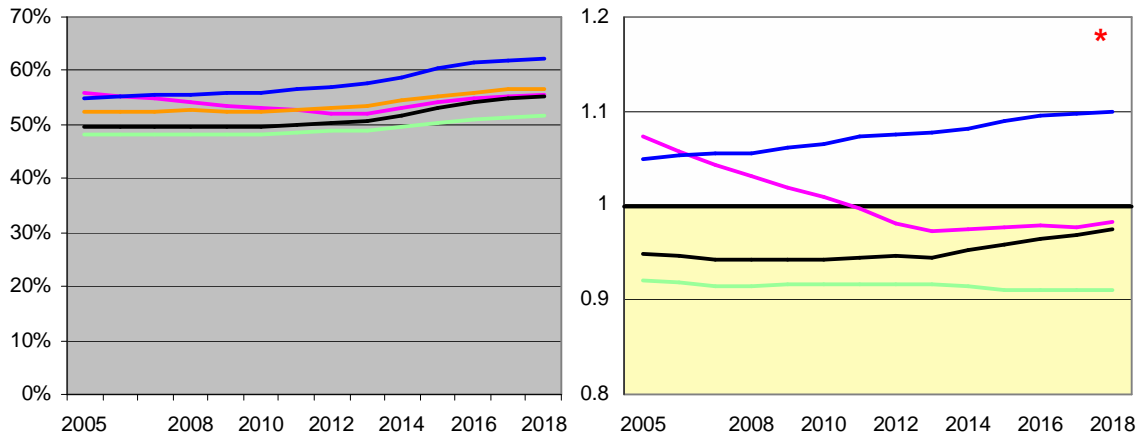
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018

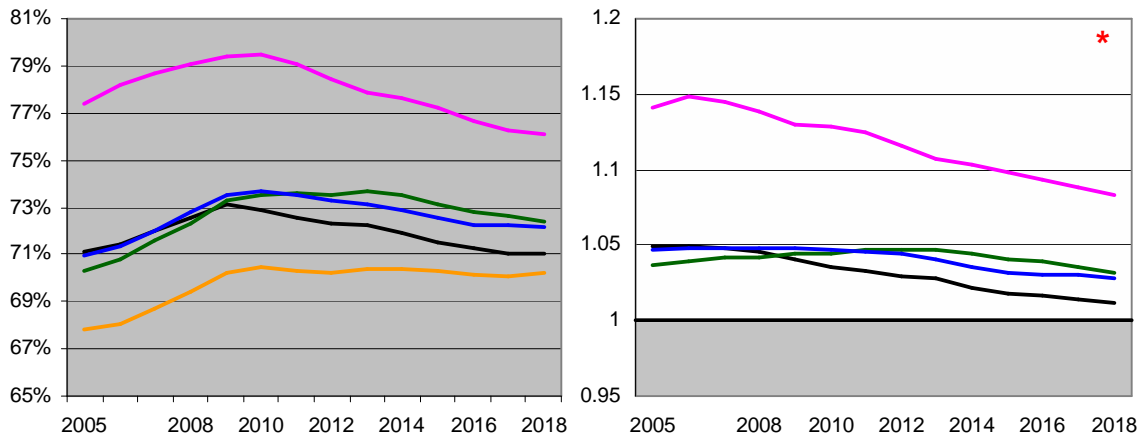
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

4. Percentage inwoners 67 jaar of ouder

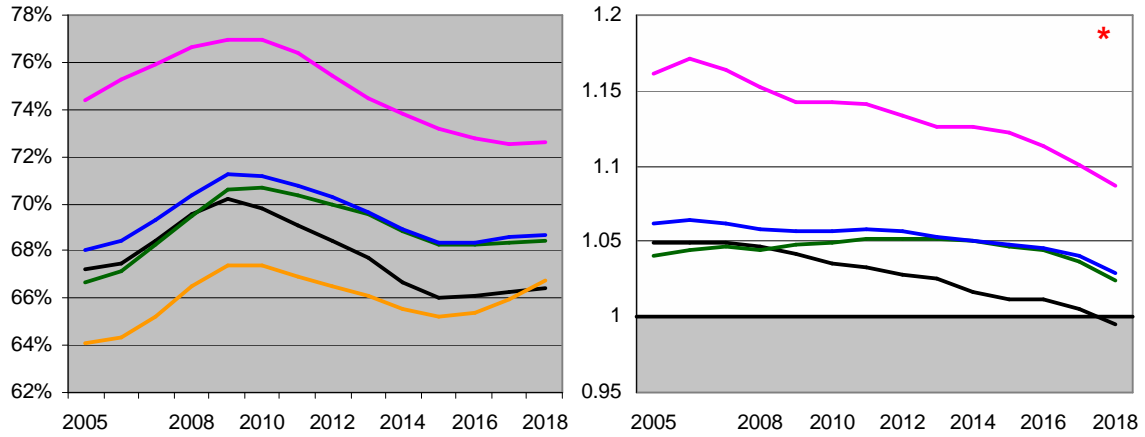
5. Demografische druk

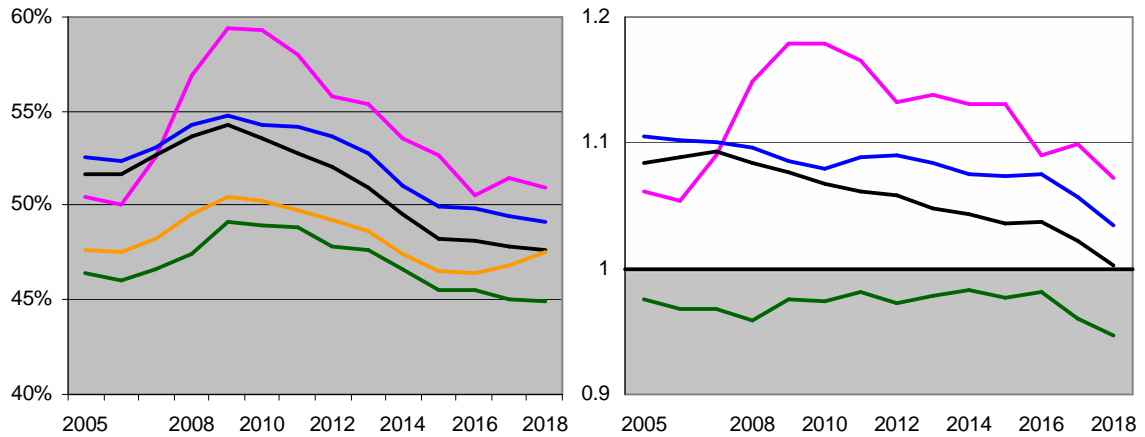
6. Bruto participatiegraad

— Houten — Relevante w erkregio — Benchmark Hoog is ongunstig
— Groeikernen — Relevante w oonregio — Nederland

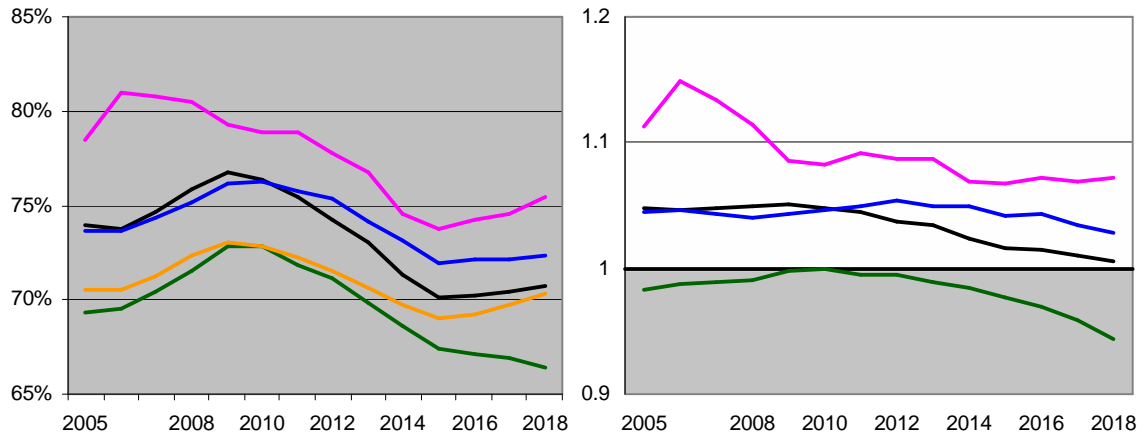
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

7. Netto participatiegraad (totaal)

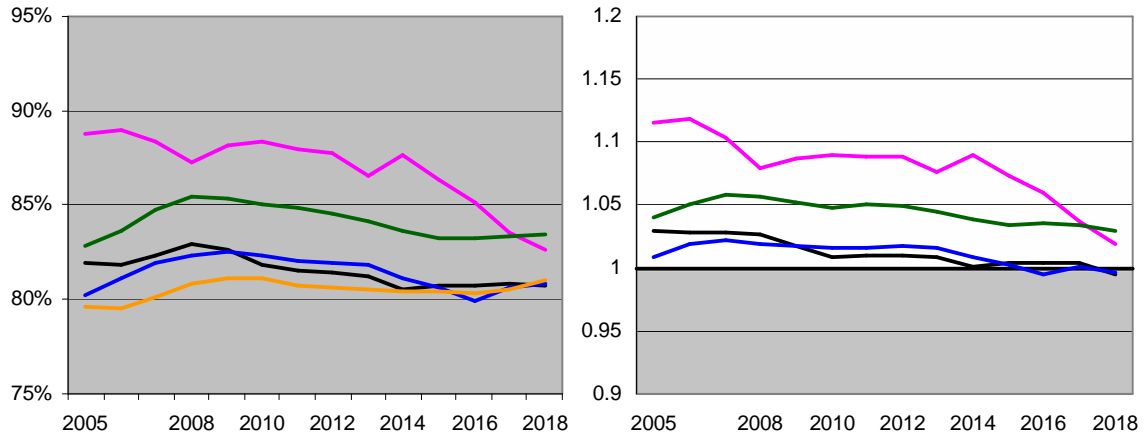
8. Netto participatiegraad laag opgeleiden

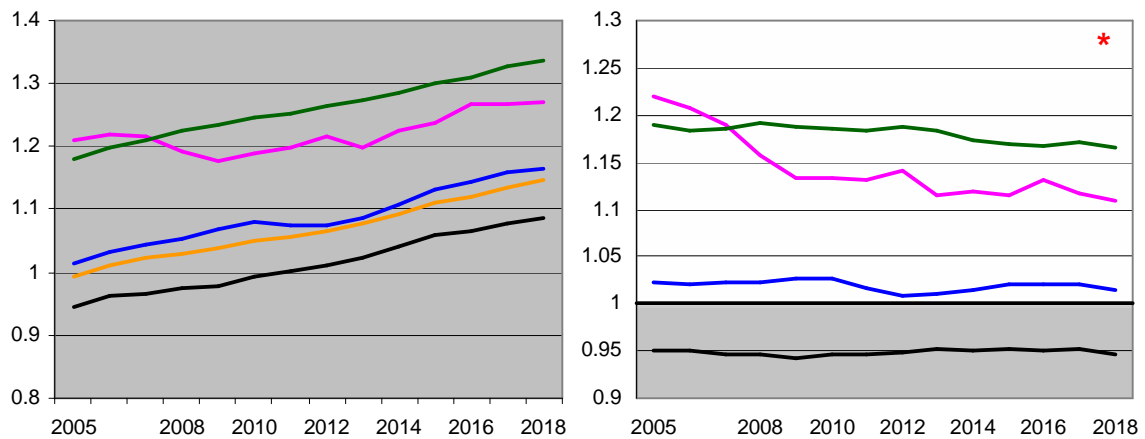
9. Netto participatiegraad middelbaar opgeleiden

— Houten — Relevante w erkregio — Benchmark Hoog is ongunstig
— Groeikernen — Relevante w oonregio — Nederland

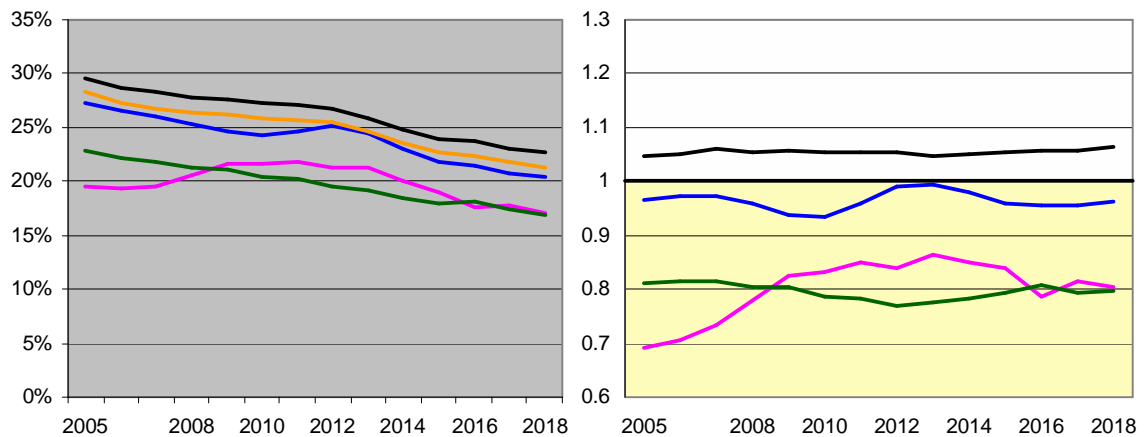
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

10. Netto participatiegraad hoog opgeleiden

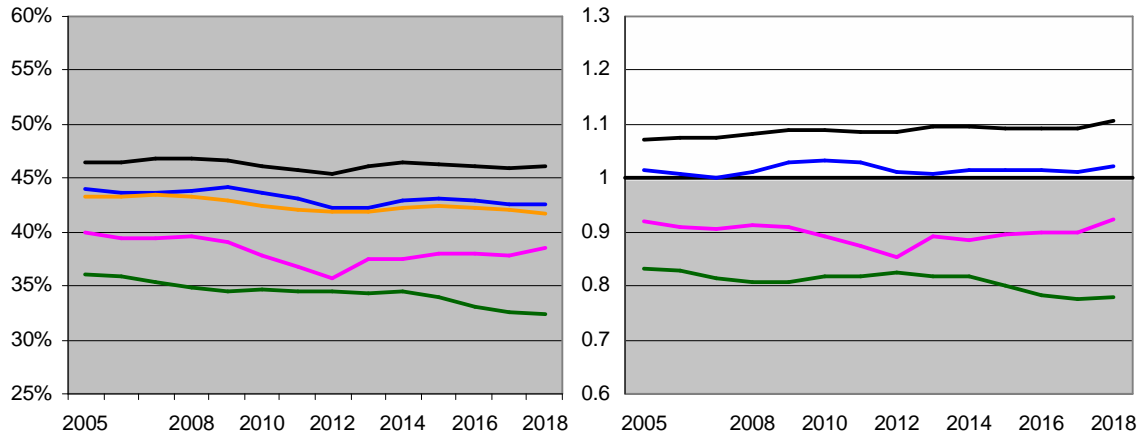
11. Opleidingsindex beroepsbevolking

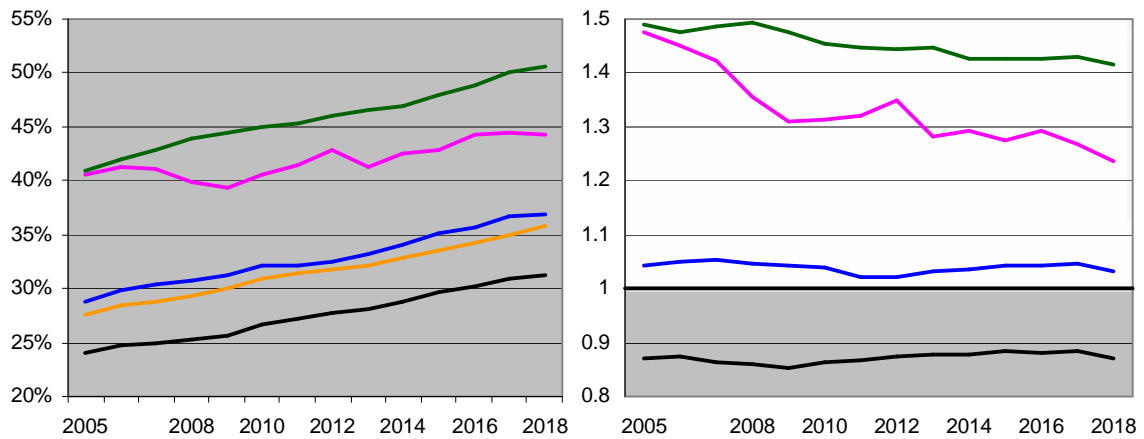
12. Percentage laag opgeleiden in beroepsbevolking

- Houten
- Relevante w erkregio
- Benchmark
- Hoog is ongunstig
- Groeikernen
- Relevante w oonregio
- Nederland

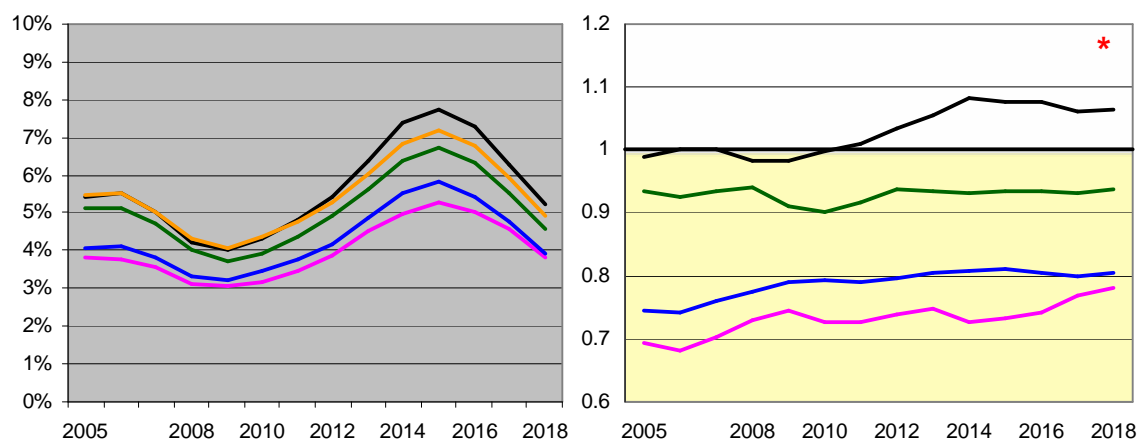
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

13. Percentage middelbaar opgeleiden in beroepsbevolking

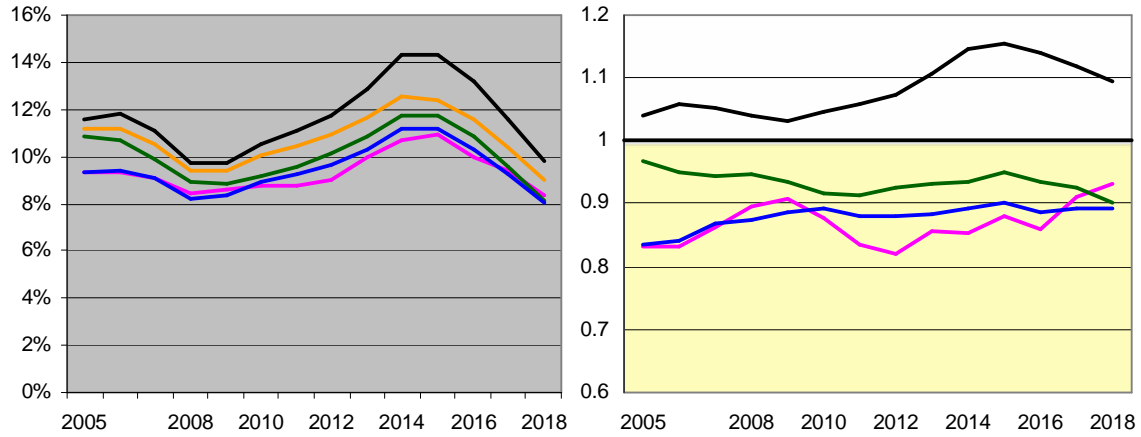
14. Percentage hoog opgeleiden in beroepsbevolking

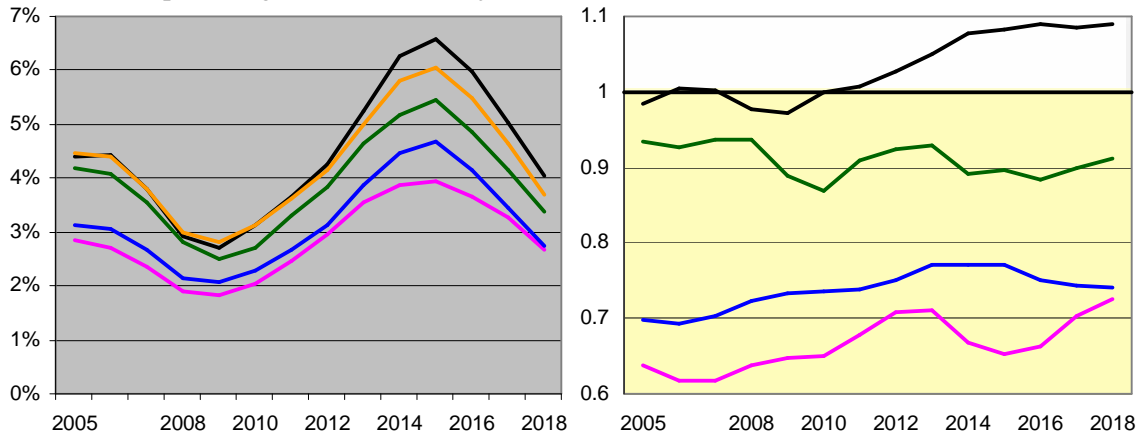
15. Werkloosheidspercentage totaal

— Houten — Relevante w erkregio — Benchmark Hoog is ongunstig
— Groeikernen — Relevante w oonregio — Nederland

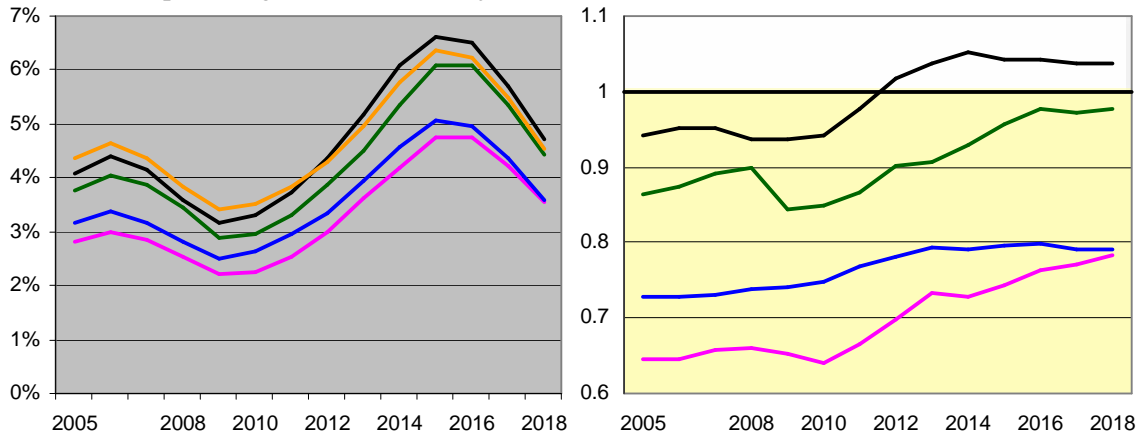
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

16. Werkloosheidspercentage inwoners 15-24 jaar

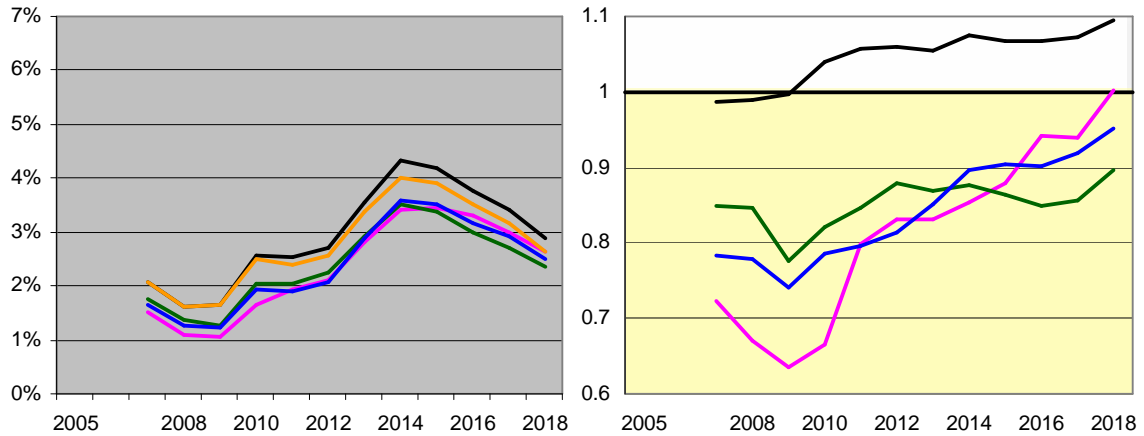
17. Werkloosheidspercentage inwoners 25-44 jaar

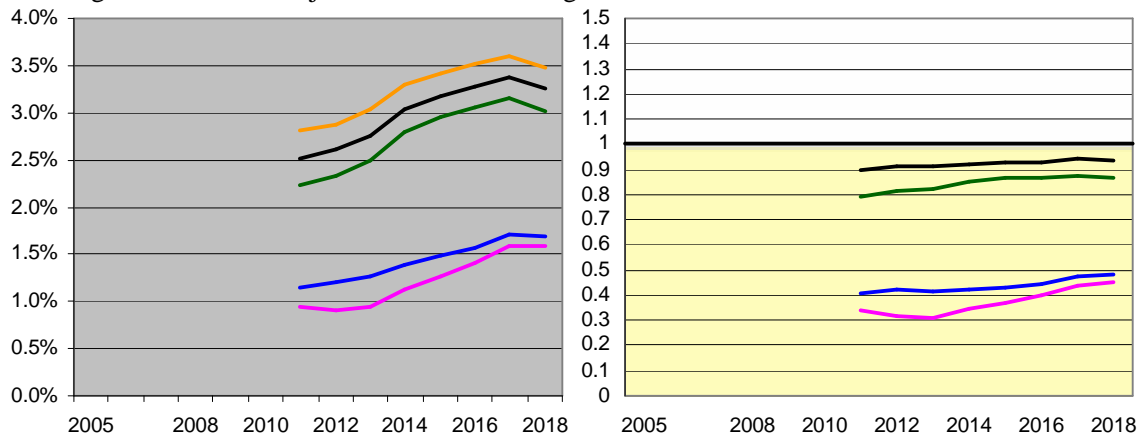
18. Werkloosheidspercentage inwoners 45-74 jaar

— Houten — Relevante w erkregio — Benchmark Hoog is ongunstig
— Groeikernen — Relevante w oonregio — Nederland

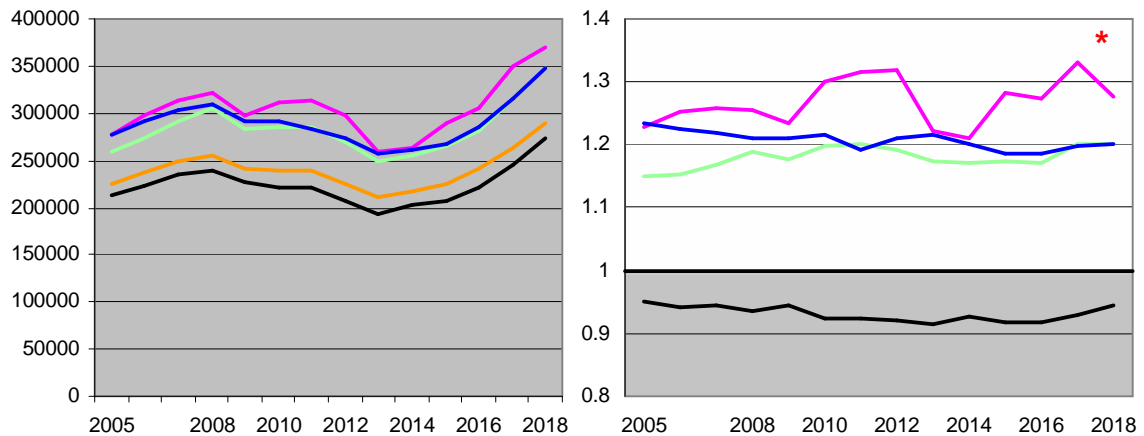
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

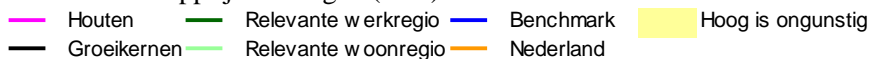
19. Percentage inwoners 15-64 jaar met WW-uitkering

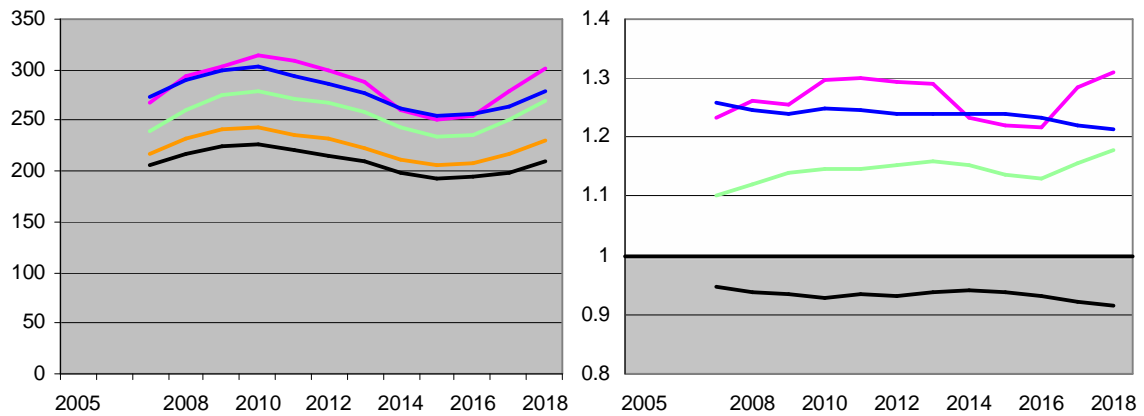
20. Percentage inwoners 15-64 jaar met bijstandsuitkering

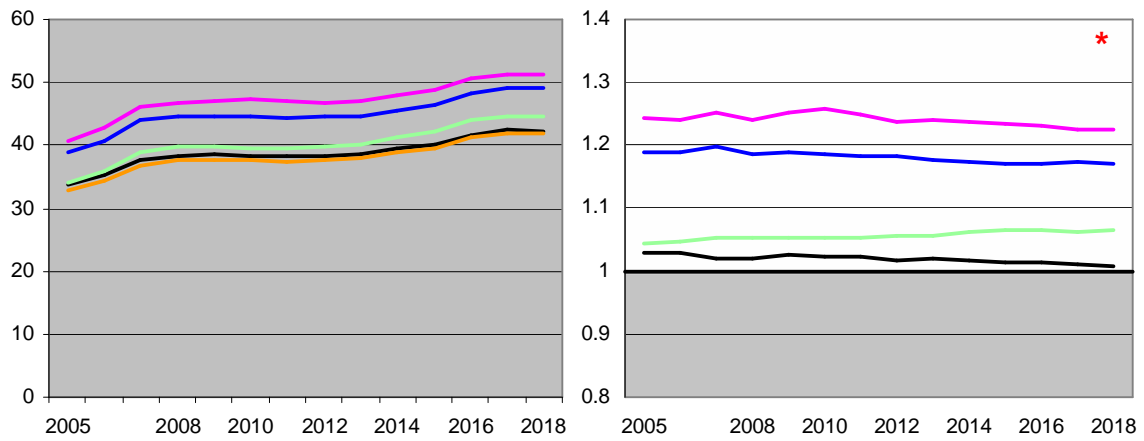
21. Gemiddelde verkoopprijs woningen (in €)

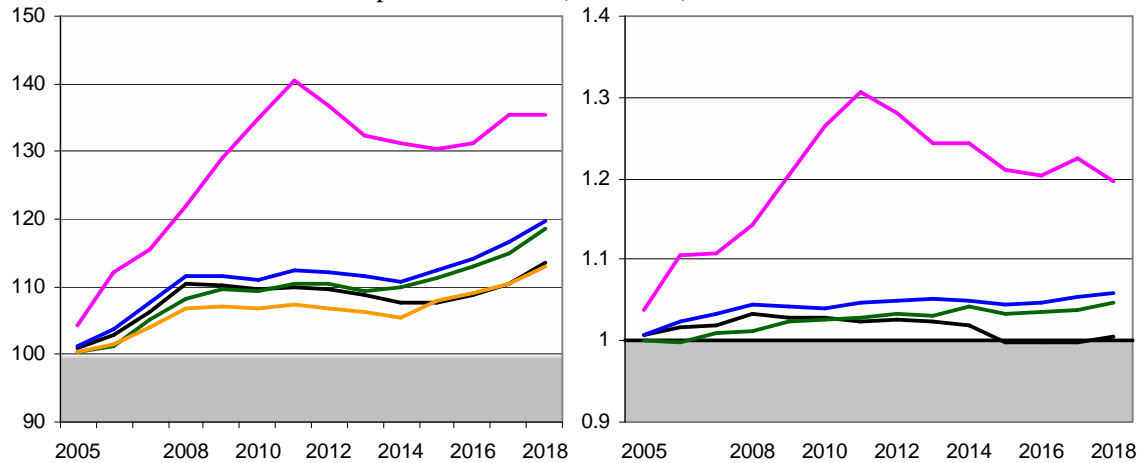
Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

22. Gemiddelde WOZ-waarde (* € 1.000)

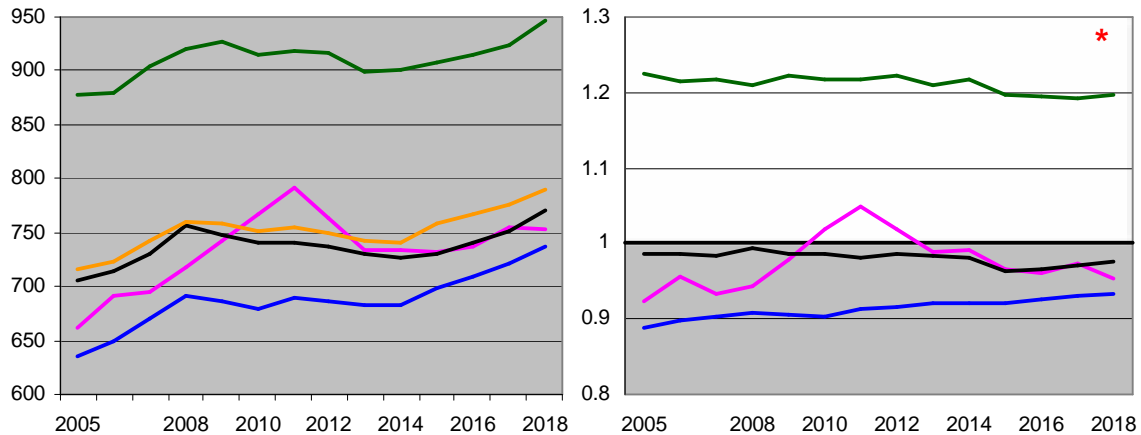
23. Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden (* € 1.000)

24. Aantal arbeidsplaatsen (2004=100)

- Houten
- Relevante w erkregio
- Benchmark
- Hoog is ongunstig
- Groeikernen
- Relevante w oonregio
- Nederland

Figuur 3 Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten, 2005-2018, vervolg

25. Arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners 18-66 jaar

— Houten — Relevante werkregio — Benchmark Hoog is ongunstig
— Groeikernen — Relevante woonregio — Nederland

4. Het percentage inwoners van 67 jaar of ouder ligt in Houten duidelijk onder het nationaal gemiddelde, maar ook onder het gemiddelde van de benchmarkgroep. Wat deze 'vergrijzingsgraad' betreft is het verschil met de groeikernen kleiner dan met de benchmarksteden. Wel ijlt Houten na ten opzichte van de groeikernen omdat de groei in Houten van recenter datum is. Tenzij omvangrijke woningbouw in Houten plaats zal vinden (waardoor zich weer jonge gezinnen vestigen) zal ook in Houten de vergrijzingsgraad in de toekomst sneller toenemen dan het nationaal gemiddelde. Zowel in Houten als in de benchmarkgemeenten en de groeikernen neemt de vergrijzingsgraad sneller toe dan het nationaal gemiddelde. Dit in tegenstelling tot de relevante regio, waar studentenstad Utrecht een permanente instroom van studenten en 'young professionals' kent en bovendien Leidsche Rijn voor een omvangrijke instroom van jonge gezinnen heeft gezorgd.
5. De demografische druk van Houten vertoont een opvallende ontwikkeling. Eerst lag deze boven het nationaal gemiddelde (wat ongunstig is), inmiddels eronder. In de benchmarkgemeenten en recentelijk ook in de groeikernen is de demografische druk sterker toegenomen dan het nationaal gemiddelde. Dat Houten daarvan afwijkt, hangt samen met de groeisput in de jaren nul (met relatief veel vestigers in de leeftijdsklasse 18-66 jaar), terwijl daar in de benchmarkgemeenten en groeikernen geen sprake van was. Dat de woonregio een lagere demografische druk kent dan het nationaal gemiddelde hangt weer vooral samen met de status van studentenstad van Utrecht.
6. De bruto participatiegraad ligt momenteel in Houten ruim boven het nationaal gemiddelde en het gemiddelde in alle groepen waarmee vergeleken is. Dat hangt ten eerste samen met het feit dat Houten een gemiddeld jonge bevolking kent en bekend is dat de bruto participatiegraad in de oudere leeftijdsklassen benedengemiddeld is en ten tweede met het feit dat Houten een zeer hoge bruto participatiegraad kent onder vrouwen. De 'voorsprong' van Houten op het nationaal gemiddelde neemt wel af. Dat geldt ook voor de groeikernen en recentelijk voor de benchmarkgemeenten. Nader onderzoek zou nodig zijn om de redenen te achterhalen. Onder andere zou een rol kunnen spelen dat de potentiële beroepsbevolking in Houten en de groeikernen relatief snel ouder wordt.
7. Voor de netto participatiegraad gelden soortgelijke ontwikkelingen als voor de bruto participatiegraad. Verschillen tussen de bruto en netto participatiegraad worden veroorzaakt door verschillen in werkloosheidspercentage. Daar waar de netto participatiegraad in de groeikernen inmiddels beneden het nationaal gemiddelde is gezakt, ligt deze in Houten nog steeds ruim boven het gemiddelde.

8. Voor Houten ligt de netto participatiegraad onder laag opgeleiden ruim boven het nationaal gemiddelde. Dat geldt ook voor de benchmarkgemeenten, maar niet voor de relevante werkregio. Na een aanvankelijke toename in de jaren nul, is de netto participatiegraad onder laag opgeleiden in Houten in de jaren tien vrij sterk afgenomen. Dat laatste geldt ook voor de groeikernen en, in iets mindere mate, voor de benchmarkgemeenten. Mogelijk hangt dit samen met de werkgelegenheidsfunctie (de kansen op werk), die zich in Houten de laatste jaren wat ongunstiger heeft ontwikkeld dan het nationaal gemiddelde (zie figuur 3.25).
9. Ook de netto participatiegraad onder middelbaar opgeleiden ligt in Houten boven het nationaal gemiddelde. De verschillen tussen de onderscheiden gebiedstypen zijn vergelijkbaar met de verschillen voor laag opgeleiden. Wat betreft de ontwikkeling in de tijd bestaan er wel verschillen: in de jaren tien was de ontwikkeling ten opzichte van het nationaal gemiddelde in Houten minder ongunstig voor middelbaar opgeleiden dan voor laag opgeleiden. Opvallend is ook dat de ontwikkeling in de relevante werkregio in de jaren tien achterbleef bij de nationale trend voor middelbaar opgeleiden.
10. Onder hoog opgeleiden (die overigens nationaal een veel hogere netto participatiegraad kennen dan middelbaar opgeleiden en vooral laag opgeleiden) scoort Houten ook wat hoger dan het nationaal gemiddelde, maar bleef het in 2018 voor het eerst achter bij het regionaal gemiddelde. De netto participatiegraad is voor hoog opgeleiden in de relevante werkregio relatief (vergeleken met het nationaal gemiddelde) gunstiger dan onder laag en middelbaar opgeleiden. De netto participatiegraad onder hoog opgeleiden is de laatste jaren in Houten vrij sterk teruggevallen.
11. De opleidingsindex van de beroepsbevolking (een indicator voor het gemiddeld opleidingsniveau van de in een gebied wonende beroepsbevolking) ligt in Houten ruim boven het nationaal gemiddelde, ligt ook ruim boven het gemiddelde voor de benchmarkgemeenten en nog verder boven het gemiddelde voor de groeikernen. De afname in de jaren nul is niet verder doorgetrokken in de jaren tien. In de relevante werkregio ligt het gemiddeld opleidingsniveau overigens inmiddels nog hoger dan in Houten.
12. Het aandeel laag opgeleiden in de totale beroepsbevolking ligt in Houten onder het nationaal gemiddelde, het gemiddelde voor de benchmarkgemeenten, duidelijk onder het gemiddelde voor de groeikernen en is vrijwel gelijk aan het regionaal gemiddelde. Opvallend is de toename in de tweede helft van de jaren nul in Houten.
13. Ook het aandeel middelbaar opgeleiden in de beroepsbevolking ligt in Houten onder het nationaal gemiddelde, onder het gemiddelde van de benchmarkgemeenten en ruim onder het gemiddelde van de groeikernen, maar wel boven het regiogemiddelde. In alle gebiedstypen is de ontwikkeling van het aandeel vrijwel gelijk aan de nationale trend.
14. In alle gebiedstypen is het aandeel van hoog opgeleiden in de beroepsbevolking toegenomen. In Houten ligt dat aandeel ruim boven het nationaal gemiddelde en het gemiddelde voor de benchmarkgemeenten en nog verder boven het gemiddelde voor de groeikernen. Wel blijft Houten achter bij het regiogemiddelde. In 2005 was dat nog niet het geval, maar sindsdien is de ontwikkeling van het aandeel hoogopgeleiden in Houten veel sterker achtergebleven bij de nationale trend dan in de relevante werkregio. Ondanks die achterblijvende ontwikkeling is het aandeel hoog opgeleiden in de beroepsbevolking in Houten momenteel nog altijd hoog.
15. In Houten ligt het werkloosheidspercentage onder het nationaal gemiddelde, evenals in de benchmarkgemeenten. Ook wat betreft het werkloosheidspercentage lijkt Houten duidelijk meer op de benchmarkgemeenten dan op de groeikernen. De ontwikkeling van het werkloosheidspercentage is in Houten iets ongunstiger dan het nationaal gemiddelde, evenals in de benchmarkgemeenten en de groeikernen. In de relevante werkregio is de ontwikkeling vrijwel gelijk aan de nationale trend.
16. Jongeren (de leeftijdsklasse 15-24 jaar) kennen in het algemeen een wat hogere werkloosheid dan gemiddeld. Dat blijkt ook uit een vergelijking tussen de figuren voor het totale

werkloosheidspercentage en het werkloosheidspercentage in de leeftijdsklasse 15-24 jaar³. Niet alleen de totale werkloosheid, maar ook de jeugdwerkloosheid heeft zich in Houten ongunstig ontwikkeld ten opzichte van het nationaal gemiddelde, met wat schommelingen in de tijd. Het niveau ligt echter nog steeds onder het nationaal gemiddelde. Deze gunstige situatie geldt ook voor de benchmarkgemeenten en het regionaal gemiddelde, maar niet voor de groeikernen. In de benchmarkgemeenten en de groeikernen ontwikkelt de jeugdwerkloosheid zich overigens wat ongunstiger dan het nationaal gemiddelde, terwijl dat niet geldt voor de relevante werkregio.

17. In de leeftijdsklasse 25-44 jaar ligt het werkloosheidspercentage in Houten ruim onder het nationaal gemiddelde. Ook hier lijkt Houten weer veel meer op de benchmarkgemeenten dan op de groeikernen. En ook hier ontwikkelt het werkloosheidspercentage zich voor Houten, de benchmarkgemeenten en de groeikernen wat ongunstiger dan de nationale trend, maar geldt dat niet voor de relevante werkregio.
18. In de leeftijdsklasse 45-74 jaar zijn de onderlinge verschillen tussen de gebiedstypen vergelijkbaar met de verschillen voor de leeftijdsklasse 25-44 jaar (met een - in vergelijking tot het nationaal gemiddelde - wat minder hoog werkloosheidspercentage voor groeikernen). Ook in deze leeftijdsklasse ontwikkelt het werkloosheidspercentage zich in Houten, de benchmarkgemeenten en de groeikernen ongunstiger dan het nationaal gemiddelde, maar geldt dat hier tevens voor de relevante werkregio. In alle drie onderscheiden leeftijdsklassen ligt het werkloosheidspercentage in Houten dus onder het nationaal gemiddelde, lijkt Houten veel meer op de benchmarkgemeenten dan op de groeikernen en ontwikkelt het werkloosheidspercentage zich wat ongunstiger dan het nationaal gemiddelde.
19. Voor het percentage van de inwoners van 15-64 jaar met een WW-uitkering zijn gegevens beschikbaar sinds 2007. Het gaat hier meer dan onder degenen met een bijstandsuitkering om een wat kortere werkloosheidsduur. Houten scoort hierop momenteel rond het nationaal gemiddelde. Opvallend is dat het WW-percentage zich in alle gebiedstypen ongunstiger heeft ontwikkeld dan het nationaal gemiddelde en dat dit vooral voor Houten geldt. Inmiddels ligt het WW-percentage in Houten boven het gemiddelde WW-percentage in de benchmarkgemeenten, maar nog wel onder het gemiddelde in de groeikernen.
20. Door de tijd vergelijkbare gegevens over het percentage van de inwoners met een bijstandsuitkering zijn slechts sinds 2011 beschikbaar. Evenals in de benchmarkgemeenten kent Houten een zeer laag percentage bijstandsgerechtigden. Het percentage ligt in Houten ruim onder het gemiddelde in de groeikernen en het regionaal gemiddelde (die beide overigens ook nog onder het nationaal gemiddelde scoren). In alle gebiedstypen heeft het percentage bijstandsgerechtigden zich in de jaren tien wat ongunstiger ontwikkeld dan het nationaal gemiddelde.
21. Nationaal zijn de gemiddelde verkoopprijzen van woningen tot de kredietcrisis gestegen, om daarna tot 2013 te dalen. Sindsdien zijn de prijzen in steeds sneller tempo gestegen. De prijzen liggen in Houten, in de relevante woonregio en in de benchmarksteden ruim hoger dan het nationaal gemiddelde (in Houten het hoogst), maar blijven in de groeikernen iets achter. Met schommelingen in de tijd zijn de gemiddelde verkoopprijzen sinds 2005 in Houten iets sterker toegenomen dan de nationale trend. Dat geldt ook voor de relevante woonregio, maar niet voor de benchmarkgemeenten en de groeikernen.
22. De ontwikkeling van de WOZ-waarde volgt met enige vertraging de ontwikkeling van de verkoopprijzen. Als daar rekening mee wordt gehouden vertonen de grafieken voor de verkoopprijzen en de WOZ-waarde een vergelijkbaar patroon. Ook de WOZ-waarde ontwikkelt zich voor Houten en de relevante woonregio wat sterker dan het nationaal gemiddelde, terwijl dat voor de benchmarkgemeenten en de groeikernen niet het geval is.
23. Het gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden ligt in Houten ruim boven het nationaal gemiddelde, het regionaal gemiddelde en het gemiddelde voor de groeikernen en iets boven het gemiddelde voor de benchmarkgemeenten. De ontwikkeling blijft in Houten, de

³ In figuur 3.16 loopt de schaal tot 16% en in figuur 3.15 tot 10%.

benchmarkgemeenten en de groeikernen iets achter bij de nationale trend, terwijl de ontwikkeling in de relevante woonregio wat gunstiger is dan de nationale trend. Ook voor dit aspect lijkt Houten weer meer op de benchmarkgemeenten dan op de groeikernen.

24. Het aantal arbeidsplaatsen is uitgedrukt als index ten opzichte van 2004 = 1. Uit de figuur blijkt dat Houten tussen 2004 en 2011 een sterke groei van het aantal arbeidsplaatsen heeft gekend (met veertig procent), maar dat de ontwikkeling daarna is achtergebleven bij het nationaal gemiddelde. Ook in de benchmarkgemeenten en de relevante werkregio ontwikkelde het aantal arbeidsplaatsen zich sterker dan de nationale trend, maar in de periode 2004-2011 in veel mindere mate dan in Houten. De ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen was in de groeikernen ongeveer vergelijkbaar met de nationale trend.
25. Bepalend voor de arbeidsmarktperspectieven van de bevolking is vooral het aantal arbeidsplaatsen per inwoner van 18-66 jaar (de potentiële beroepsbevolking): de 'werkgelegenheidsfunctie'. Deze is in Houten toegenomen in de jaren tot 2011 (overigens in wat mindere mate dan het aantal arbeidsplaatsen omdat ook het aantal inwoners - de noemer bij de berekening van de werkgelegenheidsfunctie - in die periode sterk is toegenomen), maar nam daarna af. De werkgelegenheidsfunctie ligt momenteel in dezelfde orde van grootte als in de groeikernen en de benchmarkgemeenten, maar blijft ruim achter bij het regionaal gemiddelde, waar vooral de stad Utrecht fungeert als een belangrijk werkgelegenheidscentrum. In de benchmarkgemeenten heeft de werkgelegenheidsfunctie zich wat gunstiger ontwikkeld dan de nationale trend, in de relevante werkregio en de groeikernen was dat niet het geval. Hoewel er zeker geen sprake is van een één-op-één relatie (omdat een aanzienlijk deel van de werkzame inwoners van Houten buiten de eigen gemeente werkt) bestaat er mogelijk een verband tussen de sinds 2011 teruglopende werkgelegenheidsfunctie en de teruglopende netto participatiegraad in Houten.

Totaalscore

Aan de hand van de tien kernindicatoren is een totaalscore voor de sociaal-economische dynamiek bepaald. Daartoe zijn voor elke kernindicator per jaar de scores omgezet in rapportcijfers op soortgelijke wijze als in het economisch rapport (een range van 3 tot 10, met een gemiddelde van 6.5). De ongewogen som levert dan de eindscore op. Het resultaat staat in figuur 4 voor Houten en de benchmarksteden. In tabel 2 staan de posities van Houten en de individuele benchmarkgemeenten in 2005 en 2018.

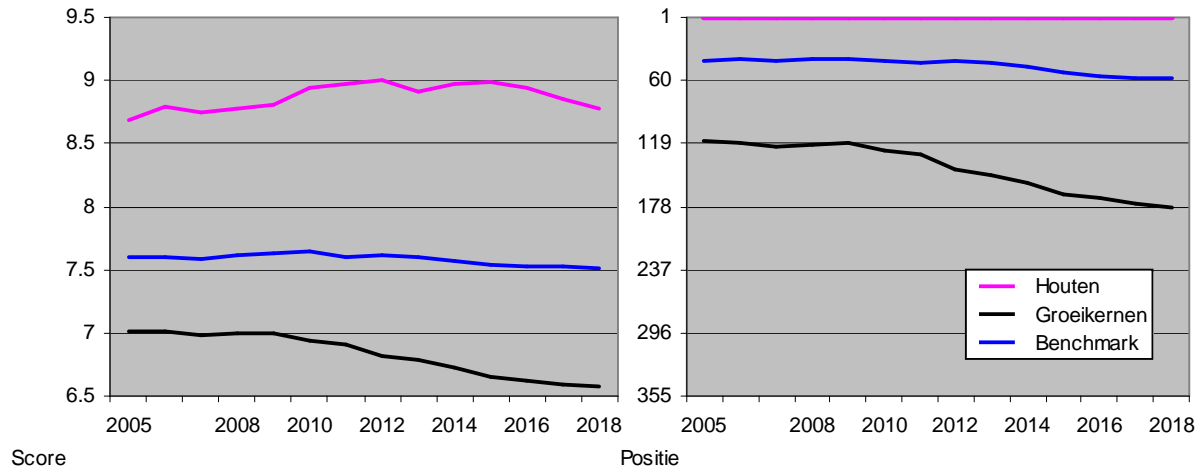
Houten heeft in alle jaren in de periode 2005-2018 de eerste plaats ingenomen. Het rapportcijfer loopt de laatste jaren overigens wel iets terug. In 2015 was het cijfer nog 8.99, in 2018 was het 8.78. Voor de nummer twee in beide jaren, de stad Utrecht, steeg het rapportcijfer iets, van 8.53 naar 8.59. De 'voorsprong' van Houten op Utrecht is dus teruggelopen van 0.46 naar 0.20 in drie jaar tijd.

In de jaren 2005-2012 nam het rapportcijfer in Houten nog toe, in de periode 2015-2018 nam het af. Uit figuur 3 kan worden afgelezen welke van de 25 indicatoren hiervoor verantwoordelijk waren. Zo ontwikkelde van de tien kernindicatoren de bruto participatiegraad, de netto participatiegraad, de werkloosheid en (in lichte mate) de werkgelegenheidsfunctie zich relatief ongunstig ten opzichte van de nationale trend. Aandacht voor de arbeidsmarkt en de economie lijkt dus op zijn plaats, met als kanttekening dat de situatie in Houten nog steeds relatief gunstig is. Ook is de vergrijzingsgraad weliswaar nog steeds laag, maar ontwikkelt deze zich relatief ongunstig. Woningbouw is hier een remedie en daar bestaan ook plannen voor. Daarbij spelen overigens niet alleen kwantitatieve aspecten een rol, maar ook kwalitatieve aspecten: het type woningbouw bepaalt mede de samenstelling naar opleiding van de bevolking en dat heeft weer effecten op aspecten als de arbeidsmarkt (werkloosheid en participatiegraad) en het gemiddeld besteedbaar inkomen.

Uit figuur 4 blijkt overigens dat het terugvallen in score en positie in de ranglijst in de groeikernen al ruim eerder is ingezet dan in Houten (ongeveer sinds de kredietcrisis). Mogelijk kan Houten leren van de

ontwikkelingen in de andere (voormalige) groeikernen (wat is daar goed gegaan en wat niet) en daar in het economisch, ruimtelijk, arbeidsmarkt- en woningmarktbeleid rekening mee houden.

Figuur 4 Eindscore Monitor Sociaal-Economische Dynamiek Houten en benchmarksteden

Ter illustratie staan in tabel 2 de posities van de benchmarkgemeenten in de ranglijst van 355 gemeenten. Van de tien benchmarkgemeenten stonden er negen in beide jaren in de top-100. In de top-50 stonden er in 2005 nog acht, maar in 2018 nog maar vijf. Zeven van de tien gemeenten zijn gedaald op de ranglijst, drie van de tien zijn licht gestegen (Teylingen, Zuidplas en Overbetuwe).

Tabel 2 Positie totaalscore Sociaal-Economische Dynamiek, 2005 en 2018

Gemeente	Positie 2005	Positie 2018
Houten	1	1
Barendrecht	7	12
Teylingen	19	15
Woerden	5	21
Nijkerk	35	38
Zuidplas	48	46
Overbetuwe	61	56
Leusden	25	58
De Ronde Venen	30	60
Stichtse Vecht	37	67
Soest	154	212
Benchmark gemiddeld	42	59